

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 35/2015-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. júna 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Lubomíra Dobríka, Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), Sergeja Kohuta, Milana Lalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval návrh Okresného súdu Košice I, zastúpeného sudkyňou JUDr. Denisou Novotnou Mlinárčikovou, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o súlade § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrh Okresného súdu Košice I p r i j í m a na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 29. apríla 2013 doručený návrh Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“), zastúpeného sudkyňou JUDr. Denisou Novotnou Mlinárscikovou, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o súlade § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronických komunikáciách“) s čl. 20 ods. 4 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa § 66 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách „ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti v dôsledku výkonu práv podniku podľa odseku 1 obmedzený v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Nárok na jednorazovú náhradu si musí vlastník nehnuteľnosti uplatniť v príslušnom podniku do jedného roka odo dňa vzniku núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti, inak toto právo zaniká. Ak sa podnik a vlastník nehnuteľnosti na výške primeranej náhrady nedohodnú, je každý z nich oprávnený podať súdu návrh na rozhodnutie do šiestich mesiacov odo dňa uplatnenia si nároku v príslušnom podniku.“

Okresný súd vo svojom návrhu uvádza:

„V prejednávanej veci okresného súdu (sp. zn. 11 C 311/2009, pozn.) žalobkyňa... sa žalobou podanou na Okresnom súde Košice I proti žalovanému: [REDAKOVANÉ], so sídlom [REDAKOVANÉ], domáha zaplatenia primeranej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva z dôvodu, že žalovaný ako podnik v zmysle zákona o elektronických komunikáciách zriadil, resp. postavil vedenie verejnej siete

na jej nehnuteľnosti – t. j. bola na jej pozemku žalovaným zrealizovaná telekomunikačná líniová stavba.

Podľa udania žalobkyne o uskutočnení tejto stavby nebola žalovaným vopred upovedomená a o tejto stavbe sa dozvedela náhodou približne tri až štyri mesiace po jej zrealizovaní.

Žalovaný v konaní, ktoré sa vedie pred Okresným súdom Košice I namieta opodstatnenosť podania žaloby o zaplatenie jednorazovej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva dotknutého pozemku, a to okrem iného z dôvodu, že žalobkyňa neuplatnila svoj nárok na jednorazovú náhradu u žalovaného včas, teda v prekluzívnej 1-ročnej lehote, ktorá začína plynúť dňom vzniku núteného obmedzenia vlastníckeho práva.

Žalovaný ďalej v prebiehajúcim súdnom konaní argumentuje tým, že doposiaľ sa dotknutý pozemok nevyužíval na žiadne účely, a teda ani postavením vedenia verejnej siete na jej nehnuteľnosti nedošlo k obmedzeniu žalobkyne v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, čo je ďalšou podmienkou stanovenou zákonom na vznik práva na primeranú jednorazovú náhradu.“

Okresný súd návrh odôvodňuje takto:

„Ústava Slovenskej republiky zakotvuje právo vlastníť majetok ako jedno zo základných ľudských práv a slobôd, ktorého medze možno upraviť len za podmienok ustanovených touto ústavou a len zákonom. Pre narušenie vlastníckeho práva jeho obmedzením stanovuje taxatívne podmienky, medzi ktoré patrí aj právo na primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva.

Z toho vyplýva, že zákon môže upraviť spôsob obmedzenia vlastníckeho práva jednotlivca, avšak musí pri tom rešpektovať podmienky stanovené ústavou, a teda aj podmienku poskytnutia primeranej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva.

Ustanovenie § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách limituje možnosť vlastníka uplatniť si jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti lehotou jedného roka od vykonania tohto zásahu. Uplynutím tejto lehoty toto právo vlastníka nehnuteľnosti zaniká, a teda ide o lehotu

prekluzívnu. Zánik práva vlastníka na uplatnenie práva na jednorazovú náhradu pritom podľa uvedeného zákona zaniká bez ohľadu na to, či sa vlastník nehnuteľnosti o vykonanom zásahu dozvedel.

Podľa ustanovenia § 66 ods. 3 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách, podnik, ktorý poskytuje verejnú sieť, je povinný pri výkone práv podľa odseku 1 počínať si tak, aby nespôsobil škodu na nehnuteľnostiach alebo porastoch, a ak sa jej nedá vyhnúť, aby ju obmedzil na najmenšiu možnú mieru. O začatí výkonu práva je povinný upovedomiť vlastníka alebo užívateľa dotknutej nehnuteľnosti najmenej 15 dní vopred. Z dôvodu havárie, výkonu práv podľa zmluvy o poskytovaní verejných služieb alebo poruchy na vedení môže podnik vstúpiť na cudziu nehnuteľnosť aj bez predchádzajúceho upovedomenia; v takom prípade upovedomí vlastníka alebo užívateľa bezodkladne.

Toto ustanovenie, ani nasledujúce ustanovenia nestanovujú podniku za nesplnenie tejto povinnosti žiadnu sankciu, čo je však vážnejšie, nesplnenie tejto povinnosti nemá žiaden vplyv na začatie a pokračovanie plynutia prekluzívnej lehoty, uplynutím ktorej právo vlastníka na primeranú náhradu za zásah do jeho vlastníckeho práva zaniká.

V praxi môžu teda, za tejto právnej úpravy, nastať situácie, kedy podnik bez upovedomenia vlastníka obmedzí jeho vlastnícke právo k nehnuteľnosti a práve v dôsledku porušenia jednej povinnosti dôjde k zániku ďalšej povinnosti zasahujúceho, a to povinností poskytnúť vlastníkovi primeranú náhradu za zásah do jeho vlastníckeho práva.

Podnik teda môže kedykoľvek zriadiť na cudzom pozemku líniovú stavbu verejnej siete, pričom vlastník dotknutého pozemku sa o zriadení tejto stavby ani nemusí dozvedieť. Právo vlastníka pozemku na vyplatenie jednorazovej primeranej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva tým môže zaniknúť ešte pred tým, než si toto právo vôbec mohol uplatniť u príslušného podniku.

Podľa nášho názoru limitovaním tohto obdobia prekluzívnu lehotou bez nutnosti upovedomenia vlastníka o zásahu do jeho vlastníckeho práva zákonodarca prekročil hranice možnosti úpravy obmedzenia vlastníckeho práva, ktoré mu stanovila ústava a toto ustanovenie porušuje jednu z podmienok zásahov do vlastníckeho práva stanovených ústavou.

Rovnako ako zásah nad mieru povolenú ústavou sa javí formulácia namietaného ustanovenia zákona, ktorá stanovuje, že právo na primeranú náhradu vzniká len v prípade, ak je vlastník nehnuteľnosti v dôsledku výkonu práva podniku obmedzený v obvyklom užívaní pozemku.

Vlastníctvo ako právny inštitút v sebe zahŕňa jednotlivé čiastkové práva, a to právo danú vec držať, užívať, požívať a brať z nej plody. Jeho obmedzenie limituje ústava tým, že vlastníctvo nemožno zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Nútené obmedzenie vlastníckeho práva ústava neformuluje ako obmedzenie v obvyklom užívaní nehnuteľnosti. Je na vlastníkovi danej veci, akým spôsobom vec užíva, ak tým neporušuje limity stanovené ústavou a konkretizované zákonmi Slovenskej republiky.

V praxi môžu nastať prípady, kedy vlastník svoju nehnuteľnosť vôbec nevyužíva a ide o nezastavanú plochu. Avšak zákon o elektronických komunikáciách poskytuje líniovej stavbe verejnej siete (pod zemou uloženému telekomunikačnému káblu) ochranné pásmo, v ktorom je zakázané v zmysle ustanovenia § 68 ods. 6 zákona o elektronických komunikáciách:

- a. umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete, a*
- b. vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.*

Teda v rámci ochranného pásma už vlastník pozemku nebude nikdy oprávnený postaviť stavbu, čo ho zásadne obmedzuje vo výkone jeho vlastníckeho práva a zároveň mu nebude poskytnutá primeraná náhrada za takéto obmedzenie vlastníctva, keďže v čase uloženia vedenia pod zemou bol daný pozemok nezastavaný, a teda vlastník nebol konaním podniku obmedzený v obvyklom užívaní nehnuteľnosti.

Zakotvením ustanovenia, ktoré vymedzuje právo na primeranú náhradu len v prípade, ak vlastníckeho právo bolo obmedzené spôsobom, ktoré bráni obvyklému užívaniu nehnuteľnosti je podľa nášho názoru prekročenie možností, ktoré ústava zákonodarcom dáva a zásahom do práv vlastníka danej veci. Zákonodarca tým zúžil právo

vlastníka na primeranú náhradu, ktoré mu zakotvuje ústava. Ústavou poskytnutý rámec predstavuje akékoľvek obmedzenie vlastníckeho práva, a nie len obmedzenie v obvyklom užívaní nehnuteľností. Týmto ustanovením zákona o elektronických komunikáciách zákonodarca prekračuje právomocí zverenú mu ústavou, ktorá mu umožňuje ňou ustanovené podmienky len konkretizovať, nie rozširovať.

Zákonodarca pri prijatí napadnutých ustanovení zákona o elektronických komunikáciách preto, v súlade s vyššie uvedeným, prekročil ústavou daný rámec ochrany vlastníckeho práva, čím sa toto ustanovenie, podľa nášho názoru, dostalo do rozporu s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.“

V nadväznosti na uvedené okresný súd navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ustanovenie § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení nie je v súlade s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou...

Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až g) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde v zásade každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy vyplýva, že je v právomoci ústavného súdu preskúmavať súlad zákonov s ústavou.

Okruh aktívne legitimovaných osôb na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov v nadväznosti na čl. 130 ods. 1 ústavy ustanovuje § 18 ods. 1 písm. a) až g) a § 19 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd konštatuje, že návrh podal okresný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 311/2009; návrh teda podala oprávnená osoba podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy v spojení s § 18 ods. 1 písm. d) a § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom v súlade s § 109 ods. 1 písm. b) druhou vetou Občianskeho súdneho poriadku bolo uvedené konanie uznesením okresného súdu č. k. 11 C 311/2009-110 z 26. januára 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 Co 107/2012-127 z 30. novembra 2012 prerušené. Predmetné uznesenie o prerušení konania nadobudlo právoplatnosť 10. januára 2013.

Ústavný súd konštatuje, že návrh obsahuje aj ďalšie zákonom o ústavnom súde predpísané náležitosti.

Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, prijal ho na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že neprehliadol, že konanie vedené pod sp. zn. 11 C 311/2009 začalo na základe žaloby doručenej okresnému súdu 16. júna 2009, t. j. za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, ktorá platila do 31. októbra 2011, a to zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 610/2003 Z. z.“), a že žalobkyňa si uplatnila na okresnom súde nárok podľa tejto právnej úpravy, a to podľa § 69 ods. 5 prvej a druhej

vety, ktorý má identické znenie ako § 66 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách napadnutý navrhovateľom na ústavnom súde.

Ústavný súd rovnako neprehliadol, že zákon o elektronických komunikáciách účinný od 1. novembra 2011 v prechodných ustanoveniach, a to v § 78 ods. 1, ustanovil, že *„konania začaté do 31. októbra 2011 sa dokončia podľa doterajších predpisov. Konania začaté podľa doterajších predpisov, ktoré s ohľadom na ustanovenia tohto zákona nie je potrebné dokončiť, úrad zastaví.“*.

Okresný súd označené konanie prerušil *„do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o návrhu na preskúmanie súladu ust. § 69 ods. 5, prvá a druhá veta, zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách účinnom do 31. 10. 2011 a ust. § 66 ods. 5, prvá a druhá veta, zákona 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách s čl. 1 ods. 1 a čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky“*.

Ústavný súd, vychádzajúc zo zásady materiálnej ochrany ústavnosti a v zásade identického znenia § 66 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách a § 69 ods. 5 zákona č. 610/2003 Z. z., prijal návrh na ďalšie konanie. V rámci ďalšieho konania bude ústavný súd prioritne posudzovať ústavnú konformitu § 66 ods. 5 zákona o elektronických komunikáciách a ak v rámci tohto ústavného prieskumu zistí nesúlad tohto ustanovenia s označeným článkom ústavy, využije § 40 zákona o ústavnom súde a zahrnie do ústavného prieskumu aj ústavnú konformitu § 69 ods. 5 zákona č. 610/2003 Z. z., ktorého použitie reálne prichádza do úvahy v predmetnom konaní vedenom pred okresným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2015